

Yayın Geliş Tarihi: 04.05.2021
Yayına Kabul Tarihi: 26.12.2021
Online Yayın Tarihi: 31.12.2021
<http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.1055481>

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 23, Özel Sayı, Yıl: 2021, Sayfa: 1-21
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

AVRUPA'YA İKİNCİ KAVİMLER GÖÇÜ (MÜ?): SORUNLAR, FIRSATLAR, TEHDİTLER, ÇÖZÜMLER¹

*Süleyman DOST**

Öz

Göç, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlar çeşitli sebeplerle yaşadığı ülkeden farklı yerlere göç edebilmektedirler. Ancak bir ülkenin tolere edebileceği sayıdan fazla olan kitlesel göç hareketlerinin sonuçları çok daha ağır olmaktadır. M.S. 350 yıllarında başlayan ilk kavimler göçü özellikle Avrupa'da hukuki, siyasi, sosyal, kültürel, sosyolojik ve psikolojik pek çok değişikliğe sebep olmuştur. Son yüzyıl içinde de özellikle sığınma temelli kitlesel göç hareketleri de bütün dünyanın ve özellikle de Avrupa'nın uğraşmak zorunda kaldığı en önemli sorunlar arasında yer almıştır. Devam eden kitlesel sığınma krizine bugüne kadar ciddi bir çözüme yanaşmayan AB üye devletleri, sürdürülebilir bir çözüm bulmaya çalışarak adeta bu sorunla yeniden yüzleşmek zorunda kalmıştır.

Yüz binlerce insan savaş ve iç karışıklıklardan, otoriter rejimlerden veya yoksulluktan dolayı özellikle Orta Doğu, Güney Asya ve Kuzey Afrika'dan ya Türkiye üzerinden veya doğrudan Avrupa ülkelerine geçmektedir. Bilindiği gibi, artan bir sığınmacılık temelli göç olgusu aslında Türkiye ve Avrupa'nın ortak bir sorunudur. Ancak AB ve üye devletler bu soruna kalıcı bir çözüm bulmak yerine özellikle Türkiye üzerinden sorunun kendi ülkelerine ulaşmasını geciktirmişlerdir.

Bu çalışmada, sığınma temelli kitlesel göç hareketleri sorunu temel alınmıştır. Bu kapsamda işbirliği, dayanışma ve adil sorumluluk paylaşımı ilkelerinden hareketle sığınma mekanizmalarının zayıflığını vurgulayarak neyin yanlış gittiği sorgulanmaktadır. İşbu kitlesel sığınma hareketlerinin Türkiye ve Avrupa ülkeleri açısından fırsat ve tehdit yönüne dikkat çekilmektedir. Türkiye dâhil Avrupa sığınma yaklaşımında yaşanan sorunların, ortak değerler ve çıkarlar bağlamında fırsata dönüştürülebileceği üzerinde durulmaktadır.

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Dost, S. (2022) Avrupa'ya ikinci Kavimler Göçü (mü?): Sorunlar, fırsatlar, tehditler, çözümler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, *Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası Konferansı, Göç: Önümüzdeki Yirmi Yılın Projeksiyonu ve Ötesi*” Özel Sayısı, 1-21.

¹ Bu Çalışma, 22-24 Şubat 2021 tarihinde Cumhurbaşkanlığı himayesinde Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından düzenlenen “Göç: Önümüzdeki Yirmi Yılın Projeksiyonu ve Ötesi” temalı Uluslararası Konferans'ta sunulan tebliğin, makale formatına dönüştürülmüş halidir.

* Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-0317-6389, suleyman.dost@hotmail.com.

Anahtar Kelimeler: Göç, sığınma, iltica, mülteci, çözüm, fırsat

(IS?) SECOND TRIBAL MIGRATION TO EUROPE: PROBLEMS, OPPORTUNITIES, THREATS, SOLUTIONS

Abstract

Migration is as old as human history. People can migrate to different places from their country of residence for various reasons. However, the consequences of mass migration movements, which are more than the number a country can tolerate, are much more severe. M.S. The first tribal migration that started after B.C. 350 caused many legal, political, social, cultural, sociological and psychological changes in Europe. In the last century, mass migration movements based on asylum have also been among the most important problems that the whole world and especially Europe have to deal with. EU member states, which have not come to a serious solution to the ongoing mass asylum crisis, have had to face this problem again by trying to find a sustainable solution.

Hundreds of thousands of people from war and internal turmoil, authoritarian regimes or because of poverty especially in the Middle East, South Asia and North Africa or Turkey or on the right passes to the European countries. As is known, a growing asylum-based immigration is actually a common problem in Turkey and Europe. However, the EU and its member states, instead of finding a permanent solution to this problem, especially retard achieving their country's problems through Turkey.

This study is based on the problem of mass migration movements based on asylum. In this context, it is questioned what went wrong by emphasizing the weakness of the asylum mechanisms based on the principles of cooperation, solidarity and fair responsibility sharing. This act of mass asylum in Turkey and draws attention to the opportunities and threats direction in terms of European countries. Turkey, including the problems of asylum in the European approach is focused on can be transformed into an opportunity in the context of shared values and interests.

Keywords: *Migration, asylum, asylum, refugee, solution, opportunity*

GİRİŞ

Göç, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlar, eğitim, iş, güvenlik, çatışma ve savaş, sığınma, uluslararası koruma ve benzeri sebeplerle iradi veya zorunlu olarak farklı ülkelere göç edebilmektedir. Gelecekte de iklim değişikliği ve küresel ısınma yüzünden yoğun göçlerin yaşanacağı tahmin edilmektedir (Türk vd., 2015). İnsanlık tarihi boyunca göçler, bazı dönemlerde devletlerin tahammül sınırlarını zorlayacak farklı büyüklük ve yoğunluklarda gerçekleşmektedir. Bu nedenle 350-800 yılları arasında yaşanan toplu göçten sonra son yüzyıl içinde Avrupa'ya yapılan bu toplu ve sürekli göç akınları, akıllara, ikinci kavimler göçü mü yaşıyor sorusunu getirmektedir. Dünyada bugün 26 milyonu sığınmacı/mülteci olmak üzere 272 milyon göçmen bulunmaktadır. Bu sayı dünya nüfusunun yaklaşık %3,5'idir (WMR, 2020, p.3) Özellikle Suriye'de 2011 yılında başlayan iç çatışmalardan sonra Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa ülkelerine gerçekleşen göçler, bu sorunun tahmin edilenden çok daha ciddi ve kronik olduğunu göstermektedir.

İnsan haklarının korunması bağlamında sığınma, iltica ve göç ile doğrudan veya dolaylı olarak evrensel veya bölgesel düzeyde, çok sayıda uluslararası sözleşme yapılmıştır. 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme ve 1967 tarihli Ek Protokol, 1977 tarihli Göçmen İşçilerin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi, 1990 tarihli Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme, bunlardan en önemlileridir. Bilindiği gibi, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi ile birlikte uluslararası göç ve iltica sorunu yeni bir boyut kazanmıştır. Sözleşme'de öngörülen sebepler, kişi veya gruplara iltica hakkı sağlamaktadır. Bu yeni sistem, ekonomik nedenlerle gerçekleşen göçleri, devletlerin iç sorunu sayarken, iltica rejimini ise uluslararası kurallar ve kuruluşlar eliyle düzenlemektedir. Bu aşamada ortaya çıkan en dikkat çekici durum, devletlerin, sığınma amacıyla kendi sınırlarına/ülkesine gelen başka devletlerin vatandaşlarını, ülkesine kabul etme ve koruma yükümlülüğüdür (Çelebi vd., 2011, s.1). Bu durum, devletlerin kendi iç dinamikleri ile uluslararası yükümlülükleri bağdaştırma sorununu ortaya çıkarmaktadır. Bu kapsamda hedef devlet, sınırlarına gelen sığınmacı ve göçmenleri kabul etmek konusunda, ulusal menfaatleri tercih yönünde tavır sergilemektedir.

Taraf devletler açısından bağlayıcı nitelikteki bu uluslararası sözleşmelerin dışında, bağlayıcı nitelikte olmamakla birlikte devletlerin göç ile ilgili sorunların çözümüne yönelik iradelerini yansıtan 13 Temmuz 2018 tarihli Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç İçin Küresel Mutabakat (Küresel Mutabakat)'ı saymak gerekir. Mutabakat, göçün bütün dünyayı ilgilendirdiğini belirterek, bu sorunun ancak, ortak anlayış (paragraf=p.10), sorumluluk paylaşımı (p.11-12) ve amaç birliği (p.13, 14,15) ile çözülebileceğini belirtmektedir.

Bu çalışmada yer verilen bazı kavramlara açıklık getirmek gerekmektedir: *Sığınmacı* (asylum seeker), “zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi”dir (IOM Key Migration Terms). İlgili devlet otoritelerinin, sığınma başvurusunu değerlendirdiği, uluslararası ve iç hukuk kurallarını uygulayarak sığınma hakkını verdiği kimselere ise, *mülteci* (refugee) denilmektedir (Goodwin-Gill & McAdam, 2007, ss.12-67). Bu kapsamda sığınmacı kavramı, 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü tarafından güvence altına alınan mülteci kavramıyla yakından ilişkilidir. Uluslararası hukukta tanımlanmamış olan *göçmen* (migrant) kavramı ise, olağan ikametini terk ederek geçici veya sürekli kalma niyetiyle (genellikle bir yıldan fazla olmak üzere) başka bir ülkeye taşınan herkes için kullanılan şemsiye bir kavramdır (IOM Key Migration Terms). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından kullanılan *insani göçmen* (humanitarian migrant) kavramı ise, başarılı bir sığınma başvurusu yapmış ve *mülteci statüsü*, *ikincil koruma veya geçici koruma* gibi bir tür koruma sağlanan kişileri ifade eder (OECD, 2016, p.7). Dolayısıyla *sığınmacılar*, varış ülkesinde resmi olarak sığınma başvurusunda bulunmuş, ancak talep sonucunu bekleyen kişilerdir. *Mülteci* ise hedef

ülkeden uluslararası koruma elde etmiş kişilerdir. *Göçmen* ise daha genel bir kavram olup, ülkesini çeşitli sebeplerle terk edip başka bir ülkede bulunan kişiler için kullanılır. Sığınmacılar, varış ülkesine ulaşım taleplerinde, görüşme, değerlendirme ve itirazdan oluşan üç aşamalı bir değerlendirme süreci başlar. Ayrıca, resmi istatistiklerde yer almasalar da, Avrupa’da göçmen nüfusunun bir parçası olan sığınma başvurusu reddedilmiş kişiler ile yasadışı göçmenlerin de olduğu her zaman göz önünde bulundurulmalıdır. Bu açıdan yasadışı veya *düzensiz göçmen* olarak da adlandırılan işbu belgesiz göçmenler, hem insani göçmen statüsü reddedildikten sonra ülkede kalmaya devam eden kişileri hem de sığınma talepleri reddedilen kişileri kapsamaktadır (Toshkov & Haan, 2013). Bu çalışmada genel olarak *sığınma ve iltica temelli göç* ile ilgili sorunlar, tehditler, fırsatlar ve çözümler üzerinde durulmaktadır.

Son yıllarda Orta Doğu ve Afrika’dan Avrupa ülkelerine girmeye çalışan çok sayıda göçmen, özellikle Avrupa Birliği (AB) için yeni zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Sığınmacı ve göçmen sayılarının artmasında, iç savaş, soykırım, şiddet içerikli siyasi olaylar, insan hakları ihlalleri, menşe ülkelerdeki yoksulluk başlıca sebepleri oluşturmaktadır. Sadece OECD’ye üye ülkelere yapılan sığınma başvuruları, Suriye ve Libya’daki iç çatışmaların etkisiyle, son 20 yılın zirvesine ulaşmıştır (OECD, 2020). Daha da ötesi, göçmen sayısındaki bu keskin artış, geleceğe dair sayıları da tahmin etmeyi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle özellikle iltica temelli göç, kısa vadede Avrupa için kronik bir sorun olarak kabul edilmektedir (Angeloni & Spano, 2018, s.474)

İşbu çalışmada sığınma temelli artan göç olgusu, Türkiye ve Avrupa bağlamında ele alınmaktadır. Bu kapsamda öncelikle sığınmacıların özellikle Avrupa’yı tercih etme sebepleri incelenmektedir. Ardından Avrupa Birliği özelinde sorumluluğun adil paylaşımı ilkesinin başarısızlığı üzerinde durulmaktadır. Üçüncü olarak göç akınına durdurmak için alınan önlemlere değinilmektedir. Son olarak, yaşanan bu sığınma ve göç sorununun, ortak güvenlik ve entegrasyon dinamiklerini de göz önüne alarak, fırsata çevrilmesi hususu ve muhtemel çözümler üzerinde durulmaktadır.

NİÇİN AVRUPA?

Asya ve Afrika’nın özellikle bazı bölgelerinden gerçekleşen göçlerin hedefinde neden Avrupa ülkeleri bulunmaktadır? Şüphesiz bunun sebeplerini ifade eden çok sayıda teorik çalışma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmada daha çok saha araştırması ile somutlaşmış önemli bazı çalışmaların sonuçlarına değinilecektir.

Doğrudan doğruya sığınma temelli göç ile ilgili olmasa da uluslararası göçün sebepleri beş kategoride gruplandırılır: Ekonomik, siyasi, tarihi, coğrafi ve diğer bağlantılar. Bu kategoriler altında göçün yönünün özellikle aşağıdaki sebeplerden etkilendiği düşünülmektedir: Menşe ülkedeki savaş, çatışma ve şiddet gibi sebepler ile ekonomik olumsuz şartlar, hedef ülkesindeki ekonomik durum ve istihdam beklentisi, hedef ülkede göçün maliyet ve risklerini önemli ölçüde azaltması ve

iletişimi kolaylaştırması sebebiyle aynı dil ve kültür bağlarının bulunduğu nüfusun bulunması, hedef ülkedeki özgürlükler ile göçmenlerin entegrasyon ve insan hakları standartları, menşe ülke ile hedef ülke arasındaki coğrafi yakınlık, göçmen başvurularında uygulanan kurallar, hedef ülkedeki yabancılar ve özellikle göçmenler için öngörülen vize kolaylığı, idari ve yargısal başvuru hakları, barınma şartları, çalışma hakları, seyahat özgürlüğü ve eğitim fırsatları gibi sebepler (Thielemann, 2006).

Menşe ülkedeki olumsuz şartlar: Bazı çalışmalar göçün yönü sorununu, menşe ülkelerdeki göçe yönelten/zorlayan sebepler açısından analiz ederken diğer bazı çalışmalar ise hedef ülkelerdeki çekici faktörlerin etkisine odaklanmıştır. Bazı çalışmalar ise göçün yönünü, hem menşe ülkesindeki göçe iten/zorlayan sebepler hem de hedef ülkesindeki çeken sebepler açısından incelemiştir. Bu son grup çalışmalarda hem menşe ülkesindeki göçe yönelten/zorlayan sebepler hem de hedef ülkesindeki çeken sebeplerin her ikisinin de göçün yönünü etkilediğini göstermektedir. (Neumayer, 2004; Thielemann, 2006; Hatton, 2017).

Göçün sebep ve yönü üzerinde yapılan bazı çalışmalar, menşe ülkesindeki soykırım, şiddet içerikli siyasi olaylar, yabancı askeri müdahaleli iç çatışmaların sığınma temelli göçlerin en temel sebebi olduğunu göstermiştir. Ayrıca, menşe ülkesindeki yoğun terör olaylarının ve düşük yaşam standartlarının göçün sebepleri ve yönü açısından anahtar role sahip olduğu vurgulanmıştır (Hatton, 2017).

Hedef ülkedeki refah seviyesi: Bazı çalışmalarda genel olarak uluslararası göç olgusu üzerine farklı etnik grupların ülkelere yerleşim tercihleri araştırılmış ve bu göçlerin altında yatan sebeplere ilişkin teoriler geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda bazı araştırmalar, göçün yönünün refah seviyesinin yüksek olduğu devletlere doğru olduğunu tespit ederken, diğer bazı çalışmalar ise refah seviyesinin göçün yönünü etkilemediğini veya çok az etkilediğini göstermiştir (Alesina vd., 2019).

Yine benzer şekilde 20 OECD ülkesinde yapılan bir araştırmada, sığınmacıların hedef ülke seçimindeki en önemli sebebin sadece refah seviyesi olmadığı, bunun yanında sosyal yardımlar, tarihi bağlar, göreceli istihdam fırsatları ve bir ülkenin liberal itibarı ile ilgili olumlu algıların da etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ve nihayet sosyal ve ekonomik imkânların yanında çocukların eğitim fırsatlarına erişiminin de hedef ülke tercihinde önemli bir etken olduğu belirtilmiştir (Thielemann, 2006).

Dil veya soy bağlantıları: Bazı çalışmalarda, hedef ülkelerin niçin Avrupa devletleri olduğunun altında dil bağlantısının etkisi üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda aynı dili konuşan kişilerin yaşadığı ülkelere göç oranının göreceli olarak daha yüksek olduğu ileri sürülmüştür. Yine bununla bağlantılı olarak, hedef ülkede bulunan soydaşların, bu ülkeye olan göç üzerinde büyük bir olumlu etkisini bulunduğu görülmüştür (Adsera & Pytlikova, 2015).

Göreceli olarak daha yakın zamanda yapılan bazı çalışmalarda menşe ülkedeki olumsuz ekonomik şartlar yüzünden, daha az kısıtlayıcı sığınma politikası uygulayan ve göçmenlerin yoğun olarak bulunduğu ülkelere doğru sığınma göçlerinde artış olduğu ifade edilmiştir. Hedef ülkeye zaman olarak daha önce gitmiş olan sığınmacıların yeni gelenlere rehberlik etme ve özellikle iş bulmalarında yardımcı olma etkisi vurgulanmıştır. Gerçekten de göçmen topluluklar, ülkelerini terk etmek ve başka ülkelere göç etmek isteyenlere bilgi ve kültürel destek sağlayan ilişkiler oluşturmaktadır. Bu kapsamda sığınma için hedef ülkesini belirleyen en önemli faktörün, o ülkede bulunan arkadaş, akraba veya yurttaşların varlığı olduğunu göstermektedir. Bu nedenle önceki göçün, sonraki göçün maliyetini düşürdüğü ve göçün göçü takip ettiği görüşü ileri sürülmektedir (Hatton, 2017; Neumayer 2004).

Yapılan çalışmalarda görüldüğü gibi, menşe ülkedeki şiddet içerikli siyasi olaylar, soykırım, iç çatışmalar ve olumsuz ekonomik şartlar, hedef ülkesindeki refah seviyesi, olumlu ekonomik imkânlar, hak ve özgürlükler, eğitim fırsatları, arkadaş, akraba ve soydaşlarının bulunması gibi unsurlar göçün ve özellikle Avrupa'ya olan göçün sebepleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

SORUMLULUĞUN ADİL PAYLAŞIMI SORUNU

Lizbon Anlaşması ile değişik Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Anlaşma'nın 78/1. maddesi, AB'nin iltica, ikincil koruma ve geçici koruma konusunda ortak bir politika geliştireceğini belirtmektedir. Ayrıca, 80. madde, AB'nin sınır kontrolleri, iltica ve göç alanlarındaki politikalarının ve bunların uygulanmasının üye devletler arasında mali sonuçları da dâhil olmak üzere *dayanışma ve sorumluluğun adil paylaşımı ilkesine* göre yönetileceğini düzenlemektedir. Bu somut düzenlemeye rağmen AB için sığınmacılarla ilgili yük ve sorumluluk paylaşımının istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir.

Son yıllarda, AB ülkelerine özellikle Güney Asya, Afrika, Ortadoğu ülkeleri ve özellikle Suriye'den gelen sığınmacı ve göçmenlerin arttığı gözlenmiştir. Ayrıca sığınma amaçlı girişler de dâhil olmak üzere tüm göç sayılarında yıllara göre ciddi artışlar yaşandığı da istatistiklere yansımaktadır. 2019 verilerine göre AB üyesi ülke vatandaşı olmayan 2.7 milyon kişi AB'ye ilk kez giriş yapmıştır. Bu sayı 2016'da 1.2 milyon idi. Başvuru yapılan ülkeler ise Almanya (%60), İtalya (% 10), Fransa (% 6) ve Yunanistan (% 4)'dir (Eurostat, 2020). Bu rakamlar, sorumluluğun adil paylaşımına dair atılan adımlara rağmen, bu mekanizmanın olması gerektiği gibi işlemediğini, bazı AB üye devletlerinin göç akınlarından çok daha fazla olumsuz etkilendiğini ortaya koymaktadır.

AB üyesi devletlerin iltica politikası, genel olarak birbiriyle yakından ilgili iki unsura dayanmaktadır: Göçmenlerin kabulü ve düzenli bir şekilde yeniden yerleştirilmesi ile bunların yönetimi. *Yeniden yerleşim* (resettlement), uluslararası korumaya ihtiyaç duyduğu tespit edilen AB vatandaşı olmayan veya vatansız kişilerin insani gerekçelerle veya mülteci statüsüyle kabul edildikleri bir AB devletine yerleştirilmesini ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Oysa *yeniden*

yerleştirme (relocation), bir başvuru sahibinin uluslararası koruma başvurusunu incelemekle sorumlu olan üye devletin ülkesinden başka bir üye devletin ülkesine transferini belirtmek için kullanılmaktadır (Freeman, 2006). Dublin III Tüzüğü uluslararası koruma için bir başvuruyu incelemekten hangi üye devletin sorumlu olduğunu belirlemektedir. Dublin sistemi, bir sığınma talebinin yalnızca ilk varış/giriş devleti tarafından değerlendirileceğini düzenlemiştir.

Gönderen ve yerleştirilen ülkeler, her sığınmacı için AB bütçesinden belirli bir mali kaynak almaktadır. Bu kaynaklar, sığınmacı ve mültecilerin kısa ve uzun vadeli giderleri için kullanılmaktadır. Kısa vadeli giderler, ilk kabul aşamasıyla ilgili olup genellikle kimlik, kayıt, parmak izi alınması, sağlık kontrolü gibi idari prosedürler için yapılan harcamalar ile başvuru sahiplerine sağlanan, konaklama, giyim, yiyecek ve nakit desteği gibi maddi destekleri içermektedir. Uzun vadeli giderler ise, sosyal ve kültürel oryantasyon/entegrasyon, dil veya mesleki eğitim, küçüklerin eğitimi, geçici veya sürekli barınma (housing/accommodation), sosyal yardım, tıbbi ve/veya psikolojik hizmetlerle ilgilidir. Giriş ülkesi ayrıca ülkeye yasadışı giriş yapan kişilerin sınır dışı edilme masraflarına da katlanmak zorunda kalabilir. Çünkü başvurusu reddedilen sığınmacıların sınır dışı edilmesi genellikle zor ve pahalıdır (Angeloni & Spano, 2018, s.478)

AB üyesi ülkelerde, sığınma politikalarında işbirliğinin güçlendirilmesi, kuralların uyumlaştırılması ve sorumluluğun adil bir şekilde paylaşılması gerektiği, aslında çok eskiden beri vurgulanan bir konudur. Ancak AB'deki bu işbirliği, uyumlaştırma ve sorumluluğun adil paylaşımına ilişkin çabalara ve sığınmacı başvurularının neredeyse kalıcı hale gelmesine rağmen, üye ülkeler arasındaki, siyasi, sosyal, coğrafi koşullar ile o ülkeye has deneyim ve geleneklerden kaynaklanan ulusal sığınma standartlarındaki farklılıklar devam etmektedir. Ulusal mevzuat ve uygulamalardaki bu farklılıklar, sığınma başvuruları ve kabul edilen mülteci yükünün adil olmayan bir sorumluluk paylaşımına yol açmaktadır. Sorumlulukların adil paylaşımı sorunu, AB üye devletleri arasında önemli bir tartışma konusu olmuştur ve olmaya da devam etmektedir (Toshkov & Haan, 2013, s.680).

Uluslararası koruma şartlarını sağlayan sığınmacı ve mültecilerin, ülkeler arasında adil bir şekilde dağılımının, zorunlu bir yük paylaşım planına dayandırılması gerektiği, aksi halde devletlerin gönüllü sığınmacı kabulü yaklaşımlarının uygulamada keyfi davranışları doğurmasının kaçınılmaz olduğu ileri sürülmüştür. Bağlayıcı zorunlu yük paylaşımı olmadan, çoğu üye ülkenin, belli bazı ülkelerin yeniden yerleştirme (relocation) yüklerini üstleneceği umuduyla mümkün olduğunca az sayıda sığınmacıyı kabul ederek göç kontrol mekanizmasını devre dışı bırakma eğiliminde olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar AB Konseyi bu konuda 2015/1523, 2015/1601 ve 2016/1754 sayılı kararları gibi somut adımlar atmaya çalışsa da, yük paylaşımının gönüllü niteliğinin korunmasını isteyen bazı AB üyesi devletlerin siyasi hamleleri nedeniyle hala etkili bir adil yük paylaşımı sistemi kurulamamıştır (Grech, 2017).

Bütün bunlar gösteriyor ki Avrupa'ya olan göç akını ile uzun vadeli mücadele için, zorunlu ve kalıcı bir yük paylaşım planının uygulanması ve daha güçlü bir şekilde izleme sisteminin kurulması gerekmektedir. Özellikle, üye devletlerin AB mevzuatına uymaması halinde, ciddi ekonomik yaptırımlar belirlenmeli ve derhal uygulanmalıdır. Sığınmacıların uzun süre belirsizlik içinde ve şartları yetersiz kabul merkezlerinde kalmasını önlemek için, her prosedür aşaması için belirli ve kesin son tarihler (deadline) ve daha şeffaf barınma standartları konulmalıdır. Ancak, yaptırımlar ve tavsiyeler, dayanışma ve sorumluluğun adil paylaşımı ilkesine tam uyum sağlamak için her zaman yeterli olmamaktadır (Angeloni & Spano, 2018, s.481)

GÖÇ AKININA KARŞI ALINAN ÖNLEMLER / SORUNLAR

AB üyesi devletler son yıllardaki yoğun sığınma temelli göçmen akınına karşı farklı türden önlemler benimsemiştir. Bazı ülkeler göç mevzuatlarını revize ettiler, bazıları yeni idari yapılanma kurdular, sığınma ve iltica ile ilgili yeni ulusal tedbirlere başvurdular, bütün bunlar devletlerin bu kapsamdaki kamu harcamalarını artırdı. Bu kapsamda bazı AB üyesi devletler, sayısı gittikçe artan sığınma temelli göçlere karşı yabancıların kendi ülkelerine girişine sayısal sınırlar veya kendi sınırlarına erişimi zorlaştıracak yöntemler uygulamaya koymuştur. Hatta bazı devletler, sığınma başvurusu veya yargılama devam ederken sığınmacılara çalışma izni vermeyerek caydırma politikaları uygulamaktadır (Freeman, 2006).

Avrupa'ya olan bu yoğun sığınmacı akını karşısında, başlangıçta savaştan zarar gören ülkelere kaçan yabancılara sıcak bakan az sayıda AB üyesi devlet dahi, sığınmacı baskısını durdurabilmek veya azaltabilmek için mevzuatlarını değiştirmişlerdir. Örneğin, Almanya'da 2016'da yürürlüğe giren Entegrasyon Yasası, *entegrasyon çabaları ile daha fazla sığınmacıyı caydırmak için sert çağrı arasında bir uzlaşma bulmaya çalışarak* mülteci ve sığınmacıların önceki ayrıcalıklı statüsünü kısmen ortadan kaldırmıştır. Benzer şekilde, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Macaristan, Norveç, Slovenya ve İsveç gibi bazı ülkeler ise, sığınmacılar için kendi ülkelerinin çekiciliğini azaltmak amacıyla iltica mevzuatlarında ve sınır tedbirlerinde kısıtlayıcı değişiklikler yapmış veya yapmayı planlamıştır (Wagner vd., 2016). Hatta Bulgaristan, Hırvatistan, Macaristan gibi devletler yasal duvarları, fiziksel duvarlar ile sağlamlaştırıp sınırlarını tel örgü ile çevirmişlerdir. Avusturya, Danimarka, Almanya, Norveç, İsveç gibi devletler ise belgesiz göçmen girişini engellemek için sınır kontrollerini geçici olarak yeniden başlatmıştır (Costello & Mouzourakis, 2016).

Ancak, özellikle askeri güce dayalı tüm bu kısıtlayıcı sığınma politikaları, kaçakçıların yardımıyla Avrupa'ya girmeye çalışan sığınmacıları durdurmak için yeterli olmamıştır. Hatta sınırların askeri tedbirlerle korunmaya çalışılması, kaçakçılığın artması, yasadışı geçiş şartlarını kötüleşmesi ve sınırda ölümlerin çoğalması gibi belirli bazı olumsuzlukları beraberinde getirmiştir (Trauner, 2016). Daha da ötesi, artan önleyici tedbirler ve giriş kısıtlamaları, sığınmacıların yasadışı

yollardan AB'ye girmek için insan ticaretinin en önemli hedef bölgelerinden biri haline gelmesine ve Akdeniz'in ölüm denizine dönüşmesine yol açmıştır (Hernandez & Rudolph, 2015, s.119).

Geçtiğimiz yıllarda ve günümüzde birçok sığınmacı ve göçmen, Avrupa'ya ulaşmak için elverişli olmayan tekne ve sandallarla denize açılıp Akdeniz'i geçmektedir. Fakat bu yolculukların çoğu, olumsuz hava şartları, elverişli olmayan deniz araçları veya denizde müdahaleyi esas alan başarısız kurtarma operasyonları gibi sebeplerle trajedi ile sonuçlanmaktadır (Bilgin, 2017). İtalya ve Yunanistan gibi bazı üye devletler, Avrupa Birliği Üye Devletlerinin Dış Sınırlarında Operasyonel İşbirliği Yönetimi Avrupa Ajansı'nın (Frontex), 2016'da daha özerk bir AB Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı'na dönüştürülmesi ile birlikte çok daha geniş yetkilerle sınır koruma politikası uygulamaktadır (Hatton, 2017).

AB ülkeleri, sığınmacı ve mülteciler için giderek artan harcama yapmasına rağmen, AB'den bu konuda yeterli mali destek alamamışlardır. Mesela AB'nin 2013-2017 yılları arasında İtalya'nın sığınmacı ve mülteciler için yaptığı harcamalarına katkısına rağmen, net harcamanın dört kat arttığı ifade edilmiştir. Özellikle İtalya ve Yunanistan gibi coğrafi konumu sebebiyle geçiş ülkesi kabul edilen devletler, AB'nin yeterli mali destek sağlamamasını eleştirmektedir. Bu durum aynı zamanda İtalya ve Yunanistan'dan diğer üye ülkelere yeniden yerleştirme (relocation) acil durum planının başarısız bir şekilde uygulanmasıyla da açıklanmaktadır (Angeloni & Spano, 2018, s.480). Bu durum, AB üyesi olmamakla birlikte Türkiye açısından daha da büyük önem arz etmektedir. Bilindiği gibi 18 Mart 2016 tarihinde AB ile Türkiye arasında yapılan sığınmacıların Türkiye'de tutulması ile ilgili bir Mutabakat imzalanmıştır. Bu mutabakat gereği, AB'nin Türkiye'ye vermesi taahhüt ettiği fonun tam olarak ödenmediği açıklanmıştır (Euronews, 2020).

Acil durum yeniden yerleştirme planının etkisiz kalmasının, üye devletler arasındaki politika koordinasyon eksikliğine bağlı olduğu ileri sürülmüştür. Aslında gerçek bir Avrupa sığınma politikası, prosedürlerin ve standartların ülkeler arasında daha etkili bir şekilde uyumlaştırılmasını gerektirir. Oysa üye devletler arasında sığınmacıların yaşam standardı ve işe erişim gibi pek çok konuda prosedür ve uygulamalarda farklılıklar bulunmaktadır (Brekke ve Brochmann, 2015). Hatta sığınma taleplerini işleme koyma süreleri bile yeknesaklık göstermemektedir (OECD, 2016; Yücel, 2017). Ayrıca, sığınmacıların başvuruları devam ederken çalışmalarına izin verme konusunda da AB ülkeleri arasında farklılıklar vardır. Örneğin, başvuru sonucunu bekleyen başvuru sahipleri Yunanistan ve İsveç'te hemen işe girmesi mümkün iken, İtalya'da 2 ay, Avusturya'da 3 ay, İspanya'da 6 ay, Macaristan'da 9 ay bekleme süresi kısıtı ile karşılaşmaktadır (Wagner vd., 2016). Ve nihayet sığınmacıların kabul merkezleri standartları konusunda üye ülkeler arasında önemli ölçüde farklılıklar bulunmaktadır. Bu barınma merkezlerinin çoğunda yaşam şartlarının ciddi endişeler arz ettiği ve sığınmacıların kalması için uygun olmadığı dile getirilmektedir (Yücel, 2017).

Üye devletlerin siyasi liderlerine, Birlik koordinasyon hedeflerine ulaşılması için, alınan önlemlerin amaç ve sonuçlarını topluma izah etmek konusunda çok daha fazla görev düşmektedir. Çünkü liderler, kendi ülkelerinde, üye ülkeler arasındaki işbirliği, uyum ve koordinasyonun potansiyel sosyo-ekonomik faydalarını yeterince açıklamadığı takdirde, toplumun belirli kesimlerinde olumsuz tutum ve tepkiler oluşmaktadır. Ev sahibi ülke toplumunda bulunması gereken olumlu tutum, sığınmacıların ülkeye entegrasyonu sürecinde özellikle önem arz etmektedir. Aksi halde sığınmacılar, ülkede giderek daha fazla istenmeyen kişiler olarak görülmekte ve ilk sığınma veya geçiş ülkeleri tarafından güvenliğe yönelik bir tehdit olarak algılanmaktadır. Çünkü çeşitli ulusal, tarihsel, kültürel ve siyasi faktörler, ülkelerin göçe yönelik tutumlarını şekillendirmektedir (Hix & Noury 2007, s.186).

Bir toplumun yabancılara yönelik olumsuz tutumlar ile bireylerin eğitim ve siyasi yönelim gibi sosyo-ekonomik özellikleri arasında bir ilişki araştırılmıştır. Bu kapsamda olumsuz tutumlar ile yüksek işsizlik oranları arasında bir ilişki bulunduğu ve ekonomik olarak risk altında olan kişilerin göç olgusuna güçlü bir şekilde karşı çıktığı belirtilmiştir (Emmenegger & Klemmensen, 2013). Sığınma başvuruları ekonomik istihdam ihtiyaçlarından çok, hayatta kalma nedenlerinden doğsa da, işsizliğin düşük olduğu bölgelerde göçün suç üzerinde ciddi bir etkisinin olmadığı, işsizliğin yüksek olduğu bölgelerde ise göçün suça etkisinin güçlü olduğu ifade edilmiştir (Piopiunik & Ruhose, 2017).

Az yukarıda ifade edildiği gibi, AB dışı ülkelere artan sığınmacı akının durdurmak ve özellikle Yunanistan üzerindeki baskıyı hafifletmek için AB ile Türkiye Mart 2016'da bir Mutabakat imzalamıştır. Bu Mutabakat'ın amacı, göçmenlerin ve sığınmacıların Yunan adaları üzerinden AB'ye yasadışı ve düzensiz bir şekilde girişini önlemektir. Mutabakat'a göre "Korunmaya muhtaç gruplara yönelik Birleşmiş Milletler (BM) kriterleri dikkate alınmak suretiyle, Yunan adalarından Türkiye'ye iade edilen her bir Suriyeli için Türkiye'den bir diğer Suriyeli AB'ye yerleştirilecektir. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (MYK)'nin yanı sıra Komisyonun, AB ajanslarının ve diğer üye devletlerin desteği ile, geri dönüşlerin başladığı ilk günden itibaren bu ilkenin uygulanmasının sağlanmasına yönelik bir mekanizma tesis edilecektir. Daha önce düzensiz bir şekilde AB'ye girmemiş ya da girmeye teşebbüs etmemiş göçmenlere öncelik verilecektir" (Mutabakat, m.2). Bu anlaşmaya göre AB Türkiye'ye 6 milyar Euro kadar ödeme yapacaktır. Ancak Türkiye bu taahhüdün sadece 2,6 milyar Euro'sunun yapıldığını açıklamış, AB ise bu açıklamayı yalanlamamıştır.

Diğer yandan İngiltere'nin Lizbon Antlaşması'nın 50. maddesine dayanarak AB'den ayrılmak için aldığı karar, sığınma politikalarını güçlendirmeye çalışan AB'de endişe nedeni olmuştur. Çünkü İngiltere'nin AB üyeliğinden referandum yoluyla ayrılma kararı, tehdit altındaki egemenlik ve göç korkusuna da cevap olarak algılanmıştır. İngiltere'nin bu benzeri görülmemiş adımının, AB sığınma sistemini kaosa sürükleyebileceği ileri sürülmüştür. Çünkü pek çok Avrupa ülkesi, bir yandan göç sorunlarıyla tek başına uğraşırken, öbür yanda mümkün olduğu kadar çok AB

üyeleri olmayan ülkeyi, menşee ülkedeki sığınmacıların ülkelerine geri gönderilmelerini öngören ikili anlaşmalar yapmaya ikna etmeye çalışmaktadır (Kent, 2016).

Görüldüğü gibi, devletler sığınma ve göç akınına karşı, kendi sınırlarında koruyucu önlemler almaya çalışmaktadır. Oysa sığınma ve göç, artarak devam eden bir olgudur. Devletlerin veya AB'nin koruyucu veya sınırlayıcı nitelikte aldığı tedbirler bu sorunu ortadan kaldırmamakta, sadece geciktirmekte ve daha da kötüsü çeşitli insanlık dramlarına veya yasadışı faaliyetlere ortam hazırlamaktadır. Bu nedenle göçün sebepleri iyi analiz edilip buna uygun yerinde çözümlere odaklanılmalıdır. Bu kapsamda menşee ülkedeki çatışma ve savaşların sona erdirilmesi, ekonomik kalkınmasına destek verilmesi ve tüm dünyada kaynakların adil paylaşılması hususlarına önem verilmesi gerekmektedir. Aşağıda sığınma ve göç akınına durdurmak / azaltmak için başvurulacak çözümlere değinilecektir.

ÇÖZÜMLER

Sığınma temelli göçler de dâhil olmak üzere bütün göçleri azaltmak için çeşitli çözüm yolları uygulanmakta veya aranmaktadır. Bunlardan *ilki*, mevzuat değişiklikleri yapmak, sığınmacıları ada veya sınırları belirli bölgelerde barındırmak (Pasifik modeli), Dublin sistemi, sınırlara askeri yığınak ve fiziki duvar/tel örgüler kurmak gibi koruyucu / sınırlayıcı önlem ve uygulamalardır. *İkinci* kategori çözüm ise AB için sığınmacı ve göçmen başvurularının yetkilendirilmiş tek bir üye devlete yapılması ve o ülkeden diğer üye ülkelere yerleştirmenin gerçekleştirilmesidir. *Üçüncü* kategori çözüm ise menşee ülkelerdeki sığınma ve göçe sebep olan ekonomik ve siyasi sorunlara çözüm aranması/bulunmasıdır.

Koruyucu / Sınırlayıcı Çözümler

Yukarıda belirtildiği gibi sığınma temelli göç sorunu için başvurulacak ilk çözüm, AB üyesi ülkeler başta olmak üzere çok sayıda ülke, sığınma taleplerini azaltmak için *ülkeye giriş şartlarını zorlaştıran mevzuat değişiklikleri yapmasıdır*. Buna rağmen sığınma talep sayıları her geçen gün artmaya devam etmektedir. Bu da hedef devletleri yeni önlemler içeren mevzuat değişikliklerine yöneltmektedir. Bu kısır döngü ise uluslararası insan hakları alanındaki bugüne kadar elde edilmiş kazanımların tehlikeye girmesine yol açmaktadır. Çünkü özellikle menşee ülkedeki sebepler yüzünden başka ülkeye gitmek zorunda olan kişiler, bu defa sınırları zorlayıcı yasadışı arayışların içine girmektedir. Bu da kaçınılmaz olarak çeşitli insani dramalara veya insan haklarını ihlal eden uygulamalara neden olmaktadır. Bu nedenle devletler, sığınma ve göç konusunda daha kalıcı çözümler bulmak zorundadır.

Sığınma ve göçü azaltmak için koruyucu / sınırlayıcı çözümler bağlamında geçmişte başvurulacak bir çözüm önerisi de sığınmacıların belirli bazı ada veya sınırları belirli bölgelerde barındırmak olan *Pasifik modelidir*. Bu model, Avustralya ve ABD tarafından, belirli bazı ülkelere ikili anlaşmalar yapılarak hayata geçirilmiştir. İstenmeyen göçmenleri caydırmak ve sayısını azaltmak için, sığınma

talebiyle Avustralya topraklarına gelenler, Nauru ve Papua Yeni Gine’de kurulan ve Uluslararası Göç Örgütü tarafından yönetilen ve işletilen açık deniz işleme merkezlerine yerleştirilmiştir (Phillips, 2012). ABD de Meksika’dan gelen göç akını durdurmak için bu yola başvurmuştur (Larking, 2017, s.96). Benzer şekilde İtalya da Libya toprakları üzerinde gözaltı merkezleri kurmuştur (Levy, 2010). Ancak Pasifik Modeli’ne, bu merkezlerdeki uygulandığı iddia edilen şiddet ve insan hakları ihlalleri sebebiyle ihtiyatla yaklaşılmaktadır.

Koruyucu ve sınırlayıcı çözüm kapsamında sığınma ve göçü azaltmak için bir diğer öneri de insani bir koridor, güvenli bölge, tampon bölge, uçuşa yasak bölge ve hatta sürüşe yasak bölge kurulması ve yine Suriye’de olduğu gibi belirli bazı barınma merkezlerinin oluşturulmasıdır (Cebeci ve Üstün, 2012). Ayrıca daha da kökten çözüm olarak sığınmacılara ve göçmenlere denizde müdahale ve bu deniz araçlarının mümkünse geldikleri ülkelerin karasularına geri döndürülmesi de önerilmekte ve maalesef özellikle İtalya ve Yunanistan tarafından ciddi bir şekilde uygulanmaktadır (Bilgin, 2017).

Yine koruyucu çözümler kapsamında AB açısından Dublin sisteminin yeniden biçimlendirilmesi de önerilmiştir. Bilindiği gibi Dublin III Tüzüğü (Tüzük, 604/2013/EU), sığınmacıların ayak bastığı ilk AB ülkesinin, göçmenlerin sığınma başvurularını incelemesini öngörmektedir. Bu sistem sakıncalarına rağmen, önemli pratik faydalar sunmaktadır: Öncelikle, sığınmacıların, en yakın Avrupa ülkesine ulaştıktan sonra, uluslararası koruma taleplerinin kabul edilip edilmeyeceğini tespit edilmesini sağlar. Bir sığınmacının başvurusu hedef ülke tarafından reddedilmişse artık başka bir ülkeye başvurmak veya sınırlarını zorlamak, sığınmacı açısından zaman ve para kaybıdır. Çünkü Dublin III Tüzüğü, sığınmacıların birden fazla üye devlete sığınma başvurusunda bulunmalarını engellemektedir. Tüzük bunu Avrupa vatandaşlarının güvenliği ile ilişkilendirmiştir. Ayrıca Dublin mekanizması, sığınma başvurusunu değerlendirmekten sorumlu üye devleti hızlı bir şekilde belirleme ve böylelikle yargı yetkisi konusundaki çatışmaları önleme özelliğine de sahiptir (Angeloni & Spano, 2018, s.484).

Ancak Dublin sistemi, AB açısından beklenen yararı sağlayamamış ve sığınma ve göç akını durduramamıştır. Bu başarısızlığın sebepleri arasında bazı ilk başvuru ülkelerinin, Tüzük’te öngörülen parmak izi almak gibi bazı yükümlükleri yerine getirmediği gösterilmiştir. Ayrıca bu sistemin, sığınmacıları kimlikleri hakkında yalan söylemeye teşvik ettiği, hedef ülkeye giriş için yasadışı yollara veya kaçakçılara başvurmaya zorladığı ileri sürülmüştür (Carrera vd., 2017; Tubakovic, 2017; Yücel, 2017).

Üye devletlerin başvurduğu bir başka çözüm de, düzensiz göçle mücadele için, kendi iç sınırlarına *askeri yığınak yapmaktadır*. Sınırların militarizasyonu ve kontrollerin bu şekilde sıkılaştırılması, aslında çoğu zaman geçici, tehlikeli ve etkisiz çözümler olmuştur. Çünkü bu önlemler, çok yüksek maliyetler gerektirmekte, ülke ekonomisini olumsuz etkilemekte, insani krizleri kötüleştirmekte ve kaçakçılara olan talebi arttırmakta, aynı zamanda ölümcül riskleri bulunan tehlikeli göç

yolculuklarının sayısını da yükseltmektedir (Brian & Laczko, 2014). Dolayısıyla askeri yığınaklar ve sınır kontrollerinin güçlendirilmesi, sığınmacıları yeni ve farklı giriş yöntemleri aramaya ve yeni rotalar oluşturmaya zorlayacağından yeni sorun ve tehlikeleri doğurmaktadır.

İltica Prosedürleri Direktifi (Direktif, 2013/32/EU), işbirliği ve dayanışma sağlamak amacıyla yapılırsa da, üye devletlerin bu direktifi kendi iç hukuklarına aktarırken benimsedikleri farklı uygulamalar temel sorunlara yol açmıştır. AB'nin etkili ve adil bir sığınma politikası oluşturmadaki başarısızlığı pek çok sebebe dayanmaktadır. Öncelikle bazı üye ülkelerin sığınmacı başvurusu için öngördüğü esnek standartların, diğer bazı üye devletleri "keyfi bir şekilde bedava biniciler gibi davranmaya teşvik ettiği ve böylece birbirleriyle gizli rekabet halinde dibe doğru sözde bir yarışa neden olduğu" ileri sürülmüştür. Üye Devletler arasında, iltica tanıma oranları, idari standartlar, yargı prosedürleri, koruma mekanizmaları ve kabul koşulları açısından büyük ölçüde farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar, sistemin kötüye kullanılmasını teşvik etmektedir. Sonuç olarak bu farklılıklar, sığınmacı ölümlerine, hayal kırıklıklarına, kaçakçıların kazanmasına, Avrupa vatandaşlarının göçe karşı olumsuz tutumlarına, üye devletler arasında diplomatik sorunlara ve kamu kaynaklarının israfına neden olmaktadır. Dolayısıyla AB'nin bu sığınma ve göç sistemi, ulusal egemenlikleri, Birlik değerleriyle karşı karşıya getirerek sorunu daha da kötüleştirmiştir (Den Heijer vd., 2016).

Sığınma ve Göç Prosedürlerinin Merkezileştirilmesi

İkinci kategori olarak önerilen çözüm ise üye devletler arasındaki farklı sığınma ve göç prosedürlerinden kaynaklanan sorunları giderme amacına yöneliktir. Bu bağlamda sığınma taleplerini değerlendirmek için "karar verme yetkileriyle donatılmış merkezi bir AB kurumu kurulmasını veya bu yetkilerin EASO (European Asylum Support Office)'ya verilmesi" önerilmektedir. (Guild vd., 2015, s.58; Wagner vd., 2016). Ulusal mülteci statüsü belirleme sisteminden, ortak uluslararası mülteci statüsü belirleme sistemine geçişin, üye ülkelerdeki maliyetleri azaltacağı ve böylece AB'nin dış sınırlarında yer alan ülkelere mali destek fonları verilebileceği savunulmuştur. Ancak merkezileştirme fikrinin, pek çok alanda yetki devri gerektirdiği, bunun da başka sorunları doğuracağı ve iltica yönetimini daha karmaşık hale getirebileceği de ileri sürülmüştür. Ayrıca yetkilerin tam olarak merkezileştirilmesi önerisi, nihai olarak kendi iç güvenliğinden sorumlu olan üye devletler açısından anayasal kaygıları beraberinde getireceği, bu durumun da bazı üye devletlerin direncine yol açacağı savunulmuştur (Den Heijer vd., 2016, s.640). Bu nedenle de EASO veya Frontex'e gözlemlene veya katılma yetkisi veren, adil ve sürdürülebilir bir sistemi işletmede öncü bir rol oynamayı kabul edebilecek gönüllü bir üye devletin bunu üstlenmesinin daha kolay olduğu ileri sürülmüştür. Mesela, 7500 km'lik kıyı şeridine sahip olan ve mevcut sığınma sisteminden en çok olumsuz etkilenen İtalya'nın, coğrafi konumu ve özellikleri sebebiyle bu görevi yerine getirebileceği savunulmuştur (Angeloni & Spano, 2018, s.486). Aşağıda Fırsatlar başlığı altında bu önerinin detaylarına değinilecektir.

Menşe Ülkedeki Sorunlara Çözüm Aranması

Üçüncü çözüm ise menşe ülkedeki ekonomik ve siyasi sorunlara çözüm aranmasıdır. Bu çözüm 13 Temmuz 2018 tarihli BM Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç İçin Küresel Mutabakatı'nda da 2. hedef olarak sayılmıştır. Aslında hedef, ülkelerin ve uluslararası toplumun, kendi ülkelerine erişimi sınırlamak ve sığınma şartlarını ağırlaştırmak yerine, menşe ülkelerdeki ekonomik ve siyasi şartların iyileştirilmesine daha fazla önem vermeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda belirli bir miktar mali yardımın, sığınma taleplerini belirli oranlarda azaltacağına dair görüşler ileri sürülmektedir. Özellikle ekonomik gücü nispeten daha yüksek devletlerin menşe ülkelere yardım etmesinin sığınma temelli göçleri azaltma konusunda olumlu bir etkiye sahip olacağı vurgulanmıştır. Şüphesiz menşe ülkedeki sorun sadece ekonomik nitelikte olmayabilir ve sadece yapılacak yardımlarla bu sorunun çözülmeyeceği açıktır. Ancak menşe ülkelerdeki koşulların iyileştirilmesi önerisi, karmaşık ve pahalı bir hedef olmasına rağmen, muhtemelen tüm çözümlerin en iyisi gibi görünmektedir (Hatton, 2017).

FIRSATLAR

Burada öncelikle sığınma ve göç akınına maruz kalan AB'ye kısa vadede çözüm olacak ve uzun vadede ise fırsata dönüşebilecek İtalya önerisi ele alınacaktır. Ardından hem AB hem de Türkiye için daha kapsamlı bir şekilde fırsat olabilecek husus ve öneriler üzerinde durulacaktır. Bu kapsamda Küresel Mutabakat'ın önerdiği konulara yer verilecektir.

AB Açısından: İtalya Önerisi

Yukarıda ele alınan önlemler, sorunlar ve çözümlerden anlaşılacağı üzere sığınma ve göç sorunu kısa vadede çözülmesi mümkün gözükmemektedir. Peki, bu sorunlar ve tam olarak sığınma ve göç sorununa çare olamayan çözümler karşısında, bu kriz/tehdit fırsata çevrilebilir mi? Mesela AB açısından yetkilendirilecek bir devlet, elindeki kaynakları amaca uygun bir şekilde kullanarak, sığınma ve göç krizini yönetmesi ve sığınmacıları etkili ve verimli bir şekilde yerleştirmesi mümkün olabilir mi?

Bu soru İtalya açısından ciddi bir şekilde incelenmiş ve bunun gerçekleştirilebileceği savunulmuştur. Bu kapsamda öncelikle sığınmacıların geçici olarak yerleştirilebileceği, eğitimlerin verilebileceği, hali hazırda kullanılmayan ancak az bir bakımla kullanılabilir olan eski okul, hastane, kışla binaları belirlenmiştir. Bu konuda kaynak ve maliyet analizi yapılmış ve bu projenin istihdama yapacağı katkı hesaplanmıştır. Bu öneriye göre, İtalya sığınma başvurularını kabul edecek, parmak izi dahil sığınmacıların kaydını yapacak, dil, meslek ve oryantasyon konularında temel eğitim verecek ve ülke tercihlerini alacaktır. Ülke tercihleri, aile ve sosyal bağlar, dil becerileri, bu ülkeyle önceden var olan ilişkiler, becerilerin iş fırsatları ile eşleştirilmesi bakımından önem taşımaktadır. Üstelik ülke tercihleri sığınmacıların entegrasyonunu ve ülke kurallarına uymasını

kolaylaştıracaktır. Bundan sonra her üye devlet kendi kotasını İtalya'ya bildirecek ve bildirdiği kota miktarınca sığınmacıyı, refakatsız çocuklar ve aile birleşimleri de gözetilerek, kabul edecektir (Wagner vd., 2016, s.99).

Yukarıdaki bu önerinin, kaçakçılık olgusunu azaltacağı ve daha fazla insani trajedi yaşanmasını önleyebileceği ileri sürülmüştür. Bu sayede özellikle AB içinde koruma ihtiyacı olan insanların uygun ve hızlı bir şekilde yerleştirilmesini engelleyen gereksiz ulusal kural ve idari prosedürlerden kurtaracak ve rasyonel hedefleri takip eden uyumlu bir yaklaşım sergilenecektir. Gerçekten de, “koordine edilmemiş politikalar, her üye devletin sınır kontrollerine, optimal olmayan sığınma ve insani politikalara ve yasadışı göçle ilgili verimsiz kısıtlayıcı politikalara büyük miktarlarda harcama yapacağı çıkmaz bir sokaktır. Dostça olmayan ve işbirliği barındırmayan ortamlar, baskı, yasak, çatışma, gerilim ve yaptırım içeren rejimler ve hatta gerçekçi olmayan beklentiler, AB'nin dikkatini, etkili ve verimli bir sığınma sistemi inşa etme ve paylaşma temel önceliğinden uzaklaştırmaktadır.” Oysa AB'nin sığınma ve göç sorunundan kurtulmaya ihtiyacı bulunmaktadır. Bu öneri AB'nin bu ihtiyacına karşılama yönelik bir çözüm öngörmektedir (Angeloni & Spano, 2018, s.487).

Bu öneri ile AB üyesi devletlerdeki sığınmacılarla ilgili pek çok maliyet kaleminin düşeceği, işbirliğinin aratacağı, sığınmacıları hukuk dışı yollara başvurmaktan alıkoyacağı, kamu kaynaklarındaki gereksiz harcamaları azaltacağı, sistemin rasyonel işleyeceği ve üye devletlerin egemenlik kaygılarını da kaldıracağı savunulmuştur. Ayrıca, bu konuda İtalya'nın jeopolitik ve coğrafi avantajını, tarihten gelen sığınmacılarla ilgili arama, kurtarma ve sağlık alanındaki tecrübesini de kullanabileceği belirtilmiştir. Ve nihayet doğurganlık oranı düşen ve giderek yaşanan İtalya nüfusu için sığınmacıların bir fırsata dönüşeceği ifade edilmiştir. (Angeloni & Spano, 2018, s.488).

AB'deki sığınma ve göç sorununa ciddi bir çare olacağı savunulan bu öneri de, gerçekte bu soruna kalıcı çözmekten uzaktır. Ancak bu çözüm, zaten kısa vadede çözümü olmayan bu sorunun fırsata çevrilmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu öneri ile sığınmacı ve göçmenler, hedef ülkelerdeki ihtiyaçlar bağlamında sistemli, düzenli ve rasyonel bir şekilde değerlendirilmektedir. Bu krizin asıl çözümü, aşağıda da ele alındığı gibi menşe ülkelerde göçe iten/zorlayan ekonomik ve siyasi sorunların kalıcı bir şekilde çözülmesidir.

BM Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç İçin Küresel Mutabakat

BM tarafından, uluslararası göçe yönelik işbirliğine, önemli katkı sağlamak amacıyla 13 Temmuz 2018 tarihinde *Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç İçin Küresel Mutabakatı* ilan edilmiştir. İşbu belge bağlayıcı olmamakla birlikte uluslararası göç ile ilgili işbirliği, vizyon, ilke ve hedefleri belirlediği ve devletlerin olumlu iradelerini yansıttığı için önem arz etmektedir. Mutabakat'a göre “uluslararası göçün zorlukları ve fırsatları uluslararası toplumu bölmek yerine birleştirmesi bakımından hayati bir öneme sahiptir”. Mutabakat, göçün, bütün uluslararası toplumu

ilgilendirdiğini belirterek, ortak anlayış (p.10), sorumluluk paylaşımı (p.11-12) ve amaç birliği (p.13,14,15) ile sorunun çözülebileceğini ifade etmiştir (Fajardo Del Castillo, 2020, s.75).

Mutabakat, *insan odaklılık, uluslararası işbirliği, ulusal egemenlik, hukukun üstünlüğü, yasal prosedür ve adalete erişim, sürdürülebilir kalkınma, insan hakları, cinsiyet hassasiyeti, çocuk hassasiyeti, bütüncül hükümet yaklaşımı ve bütüncül toplum yaklaşımını* rehber ilkeler olarak kabul etmiştir (p.15). Bu kapsamda, güvenli, sistemli ve düzenli göç için 23 hedef belirlenmiştir (p.16). Gerçekleştirilmesi gereken bu hedefler, aynı zamanda uluslararası göç ile ilgili mevcut sorunları ifade etmektedir. Ayrıca belirlenen bu hedeflerin çözmeye çalıştığı sorunların bir kısmı özellikle göç alan ülkeler için, zaten büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Bu bağlamda, “göçün devamı ve artması (hedef=h.2), göçmenlerin yasa dışı işlere yönelmesi ve suç işlemesi (h.6, 18), toplumda ayrışma, ırkçılık ve nefretin oluşması (h.17), sosyal uyumsuzluk (h.16) ve insan kaynaklarının israfı (h.18,19), insan hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması” konuları, önemli tehditler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mutabakat ile, *menşe ülkelerdeki sorunların azaltılması* (h.2) bağlamında “umutsuzluk içinde ... başka bir yerde geçim kaynağı aramak zorunda olmaksızın insanların kendi ülkelerinde barış içerisinde, üretken ve sürdürülebilir bir yaşam idame etmelerine ve bireysel arzularını yerine getirmelerine yönelik siyasi, iktisadi, sosyal ve çevresel koşulların oluşturulması” taahhüt edilmektedir (p.18). Görüldüğü gibi menşe ülkedeki özellikle ekonomik ve siyasi sorunların azaltılması, zor, pahalı ve zaman gerektirmesine rağmen sığınma ve göç sorununa getirilebilecek en rasyonel çözümdür.

Mutabakatta *insana yakışır iş temini için adil ve etik istihdam ile güvenlik koşullarının kolaylaştırılması* (h.6) bağlamında, “mevcut işe alım mekanizmalarının adil, etik olduğuna dair güvence vermek ve sömürünün ve istismarın bütün türlerine karşı bütün göçmenleri korumak ve insan onuruna yakışan iş güvencesi sağlamak ve menşe ve varış ülkelerindeki göçmenlerin sosyo-ekonomik etkilerini en üst düzeye çıkarmak amacıyla mevcut işe alım mekanizmalarının gözden geçirilmesi” öngörülmektedir (p.22).

Güvenli, usule uygun ve düzenli göçe yönelik uluslararası işbirliği ve küresel ortaklıkların güçlendirilmesi (h.23) kapsamında Mutabakat şu çözümü önermektedir: “uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve küresel ortaklıkların yeniden canlandırılması yoluyla dayanışma ruhu içerisinde güvenli, usule uygun ve düzenli göçün kolaylaştırılması için kapsamlı ve bütünlük yaklaşımının önemini teyit ederek ve hepimizin menşe, transit ve varış ülkesi olduğunu kabul ederek Küresel Mutabakatta öngörülen hedef ve taahhütlerin hayata geçirilmesi” için çaba göstermektedir (p.39). Bu işbirliğinin hayata geçirilmesinde uluslararası örgütler, özel bir öneme sahiptir (Fajardo Del Castillo, 2020, p.86).

Mutabakat ile, ayrımcılığın bütün türlerinin ortadan kaldırılması ve göç algısını şekillendirmesi için gerçeklere dayanan kamu söyleminin desteklenmesi (h.17) bağlamında devletler, “uluslararası insan hakları hukukun öngördüğü şekilde tüm göçmenlere karşı ırkçılık, ırk ayrımcılığı, şiddet, yabancı düşmanlığı ve diğer ilgili hoşgörüsüzlük ve din veya inanç temelli ifadeleri, eylemleri ve tezahürleri ortadan kaldırmayı, kınamayı ve bunlarla mücadele etmeyi” taahhüt etmektedir (p.33).

Becerilerin geliştirilmesi için yatırım yapma ve becerilerin, niteliklerin ve yeterliliklerin karşılıklı tanınmasını kolaylaştırma (h.18) bağlamında, “yenilikçi çözümlere yatırım yapılması ve iş gücü göçünde insan onuruna yakışır iş teminin yanı sıra geri dönüş olması halinde varış ve kaynak ülkelerde resmi olarak iş gücü piyasasında göçmenlerin istihdam olanaklarını en üst düzeye çıkarma adına talep arzının yönlendirdiği becerilerin geliştirilmesi” kabul edilmektedir (p.34)

Bütün ülkelerde sürdürülebilir kalkınmaya tam katkı sağlamak için göçmenlere yönelik koşulların oluşturulması (h.19) kapsamında ise, “menşe, transit ve varış ülkelerinin sürdürülebilir kalkınması için göçün çok boyutlu bir gerçeklik olduğunu teyit ederek, sürdürülebilir kalkınma kaynağı olarak göçün faydalarından yararlanma ve kalkınmaya yönelik katkıları harekete geçirmek için tüm göçmen güçlendirme” sözü verilmektedir (p.35). Burada özellikle “göçün faydalarından yararlanma ve kalkınmaya yönelik katkıları harekete geçirme” anlayışı, sığınma ve göç gerçeğinin fırsata dönüştürülmesini ifade etmesi bakımından son derece önem arz etmektedir (Fajardo Del Castillo, 2020, p.91).

Sığınma, iltica ve göç ile ilgili olarak yukarıda sayılan sorunlardan bir kısmının hem Avrupa hem de Türkiye için *fırsata dönüştürülmesi* mümkündür. Bu kapsamda, menşe ülkesindeki göçe sebep olan sorunlar asgariye indirilebilir (h. 2). İnsan onuruna yakışan adil ve etik istihdam ile güvenlik koşulları kolaylaştırılabilir (h. 6). Hayatların kurtarılması ve kayıp göçmenler, göçmen kaçakçılığının önlenmesi, göç döngüsü için, güvenli, usule uygun ve düzenli göç konularında uluslararası işbirliği ve küresel ortaklıklar güçlendirilebilir (h. 8, 9, 14, 23). Ayrımcılığın özellikle ırkçılığın bütün türlerinin ortadan kaldırılması ve göç algısını şekillendirmesi için gerçeklere dayalı kamu söylemi geliştirilebilir (h.17). Becerilerin geliştirilmesi için yatırım yapılabilir (h. 18). Bütün ülkelerde sürdürülebilir kalkınmaya tam katkı sağlamak için göçmenlere yönelik koşullar oluşturulabilir (h. 19). İnsan hak ve özgürlükleri genişletilip güvenceye kavuşturulabilir (p.4).

Türkiye şu anda ülkesinde en çok göçmen/sığınmacı barındıran ülke olarak (WMR, 2020, p.40) önündeki sorunları fırsata çevirebilir. Bu kapsamda uyum/entegrasyon sorunlarının hızlı bir şekilde çözümüne yönelik stratejiler oluşturulabilir, barınma merkezleri sadece düzensiz göçmenler için kullanılabilir, nitelikli işgücü potansiyeli değerlendirilerek istihdam edilebilir, ülkemizdeki Suriye'liler Arap dünyası ile ilişki kurmada öncü rol oynayabilir, istihbarat faaliyetlerinde çalıştırılabilir, ülkemize yabancı yatırımların çekilmesi noktasında,

ülkemizdeki geçici koruma altındaki kişilerin dil, kültür, eğitim ve diğer beceri potansiyellerinden yararlanılabilir. Ayrıca, Türkiye uluslararası göç politikalarında paradigma değişikliğinde öncü rol oynayabilir. Özellikle, “hak, erdem, işbirliği, yardımlaşma, uluslararası toplum yararına çalışma” değerlerini ön plana çıkarıp, çatışmaya değil işbirliğine odaklanan liderlerin işbaşına geçmesinde model olabilir.

SONUÇ

Son yıllarda yaşanan olağanüstü sığınma ve göç dalgası, Türkiye’de ve birçok Avrupa ülkesinin iltica sistemi üzerinde büyük baskı oluşturmuştur. Bu yüzden pek çok devlet, sığınma, iltica ve göç ile ilgili olarak mevzuat değişikliklerine gitmiştir. Ancak ortak bir iltica sistemi kurmaya çalışan AB açısından bu durum çok kolay olmamıştır. Neredeyse bütün üye devletler, sınırlarına dayanan bu göç dalgasına karşı bireysel reflekslerle ve çoğu zaman ulusal düzenlemelerle veya fiziki duvar ve tel örgülerle karşı koymaya çalışmış, rasyonel ve kalıcı çözümler geliştirememiştir. Bu açıdan iltica ve göç konusu AB üyesi ülkeler arasında işbirliğinin sağlanmasını test etmek için önemli bir sosyal ve politik sorun haline gelmiştir.

Sığınma, iltica ve göç, en azından kısa vadede durdurulabilecek bir sorun olarak gözükmektedir. O halde bu sorunu fırsata çevirecek çözüm ve öneriler üzerinde durulmasında fayda vardır. Bu hem Türkiye açısından hem de sığınma ve göçlerin hedefi olan Avrupa açısından en rasyonel yoldur. Bu kapsamda özellikle AB açısından sığınma ve göç gerçeğinin kabul edilmesi, sorunların öncelikle menşe ülkesinde çözülmesi noktasına odaklanılması gerekmektedir. Bu da Avrupa’nın bugüne kadar ki değişmez gerçek olarak kabul ettiği ve uyguladığı bazı paradigma değişikliklerine gitmesi ile mümkün olacaktır. Özellikle, güç yerine hak, menfaat yerine erdem, ırkçılık yerine diğer toplumsal bağlantıların benimsenmesi ve küresel kaynakların adil bir şekilde paylaşılması gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda sığınma, iltica ve göçün menşei olan ülkelere ekonomik, siyasi ve toplumsal sorunlara çözüm bulunması için, uluslararası toplum ve ilgili devletlerin işbirliğine gitmesi gerekmektedir. Bu husus, Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç İçin Küresel Mutabakatı’nda da açıkça hedef olarak ifade edilmiştir.

AB açısından diğer çözümlerin yanında son zamanlarda yüksek sesle dile getirilen sığınma sisteminin merkezileştirilmesi ve tek bir devletin yetkilendirilerek, üye devletlere rasyonel bir sığınmacı dağıtımını önerisi, bir fırsat olabilir. Böylece ülke tercihlerini de dikkate alacak bu sistem sayesinde, sığınmacıların entegrasyon süreci kolaylaşacaktır. Adil ve sürdürülebilir bir sığınmacı sistemi ile sığınmacılar geldikleri ülkelere dinamik bir mali ve insan kaynağı olabilir. Atıl durumdaki kamu binaları, sığınmacılar için barınma merkezleri olarak kullanılabilir. Ayrıca demografik yapıyı olumlu şekilde değiştirebilir. Sığınmacılardaki potansiyel beden ve beyin gücü tasnif edilerek ihtiyaç duyulan alanlara ve ülkelere yönlendirilebilir. Bütün bunlar sığınmacıların, insan kaçakçılarının eline düşmesinden alıkoyacak ve insan kaynakları boşa gitmemiş olacaktır. Ve nihayet farklı toplum bireyleri

arasındaki işbirliği ve birlikte yaşama kültürü güçlenecektir. Kısacası, tehdit ve sorunları fırsata çevirme yaklaşımı, hayat kurtarmayı, ulusal güvenliği veya kamu düzenini korumayı, düzensiz göçü ve kaçakçılığı önlemeyi, uluslararası koruma ve insani yardım programlarının kalitesini yükseltmeyi, işbirliğini geliştirmeyi ve kaynakların etkili ve verimli kullanımını amaçlayan ulusal hedefler ile AB'nin çıkarlarını uygulanabilir bir şekilde birleştirebilir.

KAYNAKÇA

AB Anlaşmaları, <http://ataum.ankara.edu.tr/temel-belgeler/> (14.04.2021)

Adsera, A., & Pytlikova, M. (2015). The role of language in shaping international migration. *The Economic Journal*, 125(586), F49–F81.

Alesina, A., Murard, E., Rapoport, H. (2019). Immigration and Preferences for Redistribution in Europe. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w25562/w25562.pdf

Angeloni, S. & Spano, F. M. (2018). Asylum Seekers in Europe: Issues and Solutions, *Int. Migration & Integration*. 19:473–495

Bilgin, A. (2017). Göçmenlere Yönelik Deniz Operasyonlarında Frontex'in Müdahale Yetkisinin Uluslararası Hukuk Kapsamında Değerlendirilmesi. *Hacettepe HFD*, 7(2) 2017, 55–82.

Brekke, J., & Brochmann, G. (2015). Stuck in transit: secondary migration of asylum seekers in Europe, national differences, and the Dublin regulation. *Journal of Refugee Studies*, 28(2), 145–162.

Brian, T., & Laczko, F. (2014). *Fatal journeys: tracking lives lost during migration*. Geneve: International Organization for Migration.

Carrera, S., Blockmans, S., Cassarino, J. P., Gros, D., Guild, E., Letta, E. (2017). *The European border and coast guard addressing migration and asylum challenges in the Mediterranean?* Brussels: CEPS.

Cebeci, E., & Üstün, K. (2012). The Syrian quagmire: what's holding Turkey back? *Insight Turkey*, 14(2), 13–21.

Costello, C., & Mouzourakis, M. (2016). EU law and the detainability of asylum-seekers. *Refugee Survey Quarterly*, 35(1), 47–73.

Çelebi, Ö., Özçürümez, S., Türkay, Ş. (2011). İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika. *Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği*.

Den Heijer, M., Rijpma, J. J., Spijkerboer, T. (2016). Coercion, prohibition, and great expectations: the continuing failure of the common European asylum system. *Common Market Law Review*, 53(3), 607–642.

Emmenegger, P., & Klemmensen, R. (2013). Immigration and redistribution revisited: how different motivations can offset each other. *Journal of European Social Policy*, 23(4), 406–422.

Euronews. (2020). <https://tr.euronews.com/2020/03/02/cumhurbaskan-erdogan-ab-1-milyar-euro-teklif-etti-kabul-etmedim-biz-o-paray-da-buluruz>

Eurostat Database. (2020). <https://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/database>

Fajardo Del Castillo, T. (2020). The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration: a Soft Law Instrument for Management of Migration Respecting Human Rights”, *Journal of International Law and International Relations*, 8(8), pp. 51-94.

Freeman, G. P. (2006). National models, policy types, and the politics of immigration in liberal democracies. *West European Politics*, 29(2), 227–247.

Goodwin-Gill G.S. & McAdam, J. (2007). *The Refugee In International Law*. Oxford Publication.

Grech, P. (2017). Undesired properties of the European Commission’s refugee distribution key. *European Union Politics*, 18(2), 212–238.

Guild, E., Costello, C., Garlick, M., Moreno-Lax, V., Carrera, S. (2015). Enhancing the common European asylum system and alternatives to Dublin. Study for the European Parliament, LIBE Committee.

Hatton, T. J. (2017). Refugees and asylum seekers, the crisis in Europe and the future of policy. *Economic Policy*, 32(91), 447–496.

Hernandez, D., & Rudolph, A. (2015). Modern day slavery: what drives human trafficking in Europe? *European Journal of Political Economy*, 38, 118–139.

Hix, S., & Noury, A. (2007). Politics, not economic interests: determinants of migration policies in the European Union. *International Migration Review*, 41(1), 182–205.

IOM Key Migration Terms, <https://www.iom.int/key-migration-terms> (14.04.2021)

Kent, A. (2016). Political cartography: from Berlin to Brexit. *The Cartographic Journal*, 53(3), 199–201.

Larking, E. (2017). Controlling irregular migration in the Asia-pacific: is Australia acting against its own interests? *Asia & the Pacific Policy Studies*, 4(1), 85–103.

Levy, C. (2010). Refugees, Europe, camps/state of exception: Binto the zone, the European Union and extraterritorial processing of migrants, refugees, and asylum-seekers (theories and practice). *Refugee Survey Quarterly*, 29(1), 92–119.

Neumayer, E. (2004). Asylum destination choice: What makes some west European countries more attractive than others? *European Union Politics*, 5(2), 155–180.

OECD. (2020). International migration outlook 2020. <https://www.oecd.org/migration>

OECD. (2016). Making integration work: refugees and others in need of protection. <https://www.oecd.org/migration/>

Phillips, J. (2012). The 'Pacific Solution' revisited: a statistical guide to the asylum seeker caseloads on Nauru and Manus Island. Background note, Parliamentary Library.

Piopiunik, M., & Ruhose, J. (2017). Immigration, regional conditions, and crime: Evidence from an allocation policy in Germany. *European Economic Review*, 92, 258–282.

Thielemann, E. R. (2006). The effectiveness of governments' attempts to control unwanted migration. In: Parsons, Craig A. and Smeeding, Timothy A., (eds.) *Immigration and the Transformation of Europe*. Cambridge University Press, Cambridge.

Toshkov, D., & de Haan, L. (2013). The Europeanization of asylum policy: an assessment of the EU impact on asylum applications and recognitions rates. *Journal of European Public Policy*, 20(5), 661–683.

Trauner, F. (2016). Asylum policy: the EU's 'crises' and the looming policy regime failure. *Journal of European Integration*, 38(3), 311–325.

Tubakovic, T. (2017). A Dublin IV recast: a new and improved system? Egmont European Policy Brief no. 46.

Türk, V., Corliss, S., Riera, J., Lippman, B., Hansen, E., Gebre Egziabher, A., Franck, M., Dekrout, A., Kuroiwa, Y. (2015). *UNHCR, the environment & climate change*. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees.

Wagner, M., Dimitriadi, A., O'Donnell, R., Perumadan, J., Schlotzhauer, J. H., Simic, I., Yabasun, D. (2016). *The implementation of the common European asylum system*. Study for the LIBE Committee.

WMR (World Migration Report) (2020). https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf

Yücel, S. Y. (2017). *Avrupa'nın Mültecilerle İmtihani*, SETA.